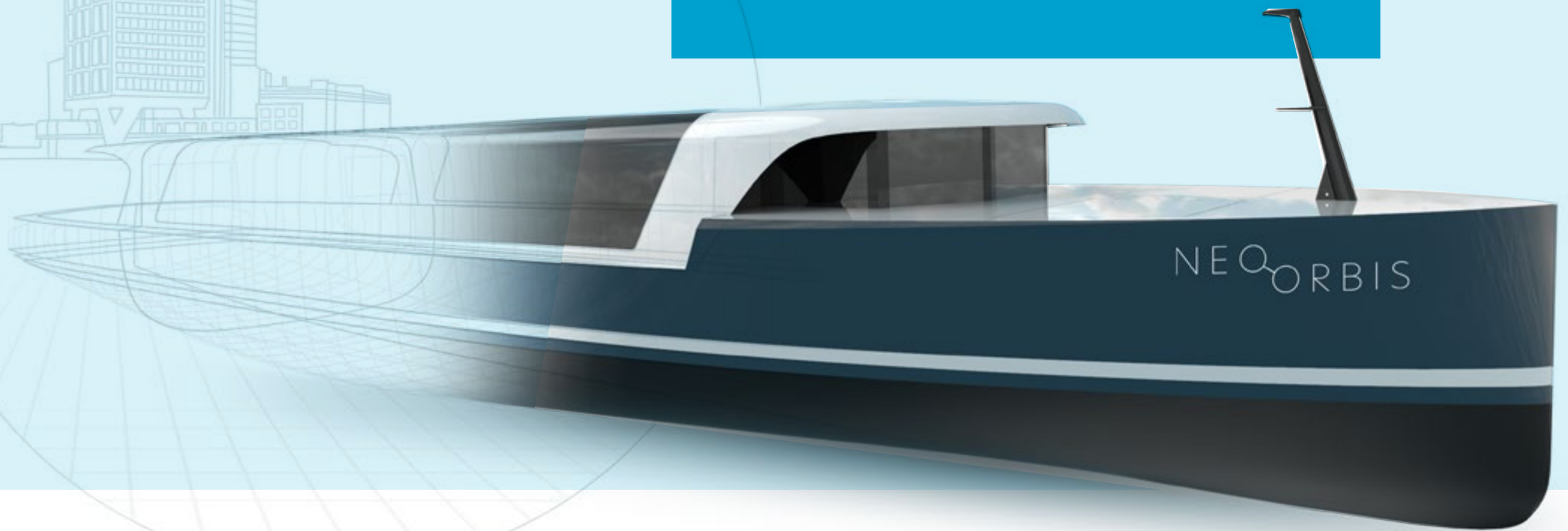

HS Neo Orbis

Koers naar circulaire,
emissievrije scheepvaart

Voorwoord

Neo Orbis, een combinatie van Grieks en Latijn dat voor een NIEUWE WERELD staat. En dat is precies de kern van dit innovatieproject: met het project Neo Orbis investeert Port of Amsterdam in emissieloze scheepvaart. Zo wil zij een vliegwiel creëren en voorbeeld zijn voor nieuwe, duurzame scheepsbouw.

Het is tijd om vaart te zetten achter de energietransitie. Het havenbedrijf doet dit onder andere door een pilotschip te bouwen met een baanbrekende innovatie in duurzame energie voor de scheepvaart. Het schip gaat als eerste ter wereld varen op een installatie met waterstof in vaste vorm als energiedrager: natriumboorhydride.

Het grote voordeel van deze waterstofdrager is de hoge energiedichtheid en veilige waterstof (flamepoint 75 graden Celsius boorhydride ipv 15 graden Celsius voor waterstofgas). De nadelen van waterstofgas (weinig energie in een liter, veiligheidsrisico's, weinig bunkerpunten) zijn oplosbaar doordat er op vele plaatsen veilig gebunkerd kan worden.

Hiermee kan het pilotschip als scale up dienen voor de binnenvaart, shortsea, baggerij, offshore en mogelijk ook patrouilleschepen (Rijksrederij) en marineschepen. De techniek die ontwikkeld is kan in de binnenvaart, bij dredging, in de offshore en mogelijk ook in shortsea toegepast worden. De eerste onderzoeken hiernaar lopen al. Dat is het grote belang van de Neo Orbis: een echt pilotschip.

We voeren dit project uit in samenwerking met H2 Ships: het Europese programma om de scheepvaart emissieloos te krijgen. Neo Orbis zal in de praktijk gaan fungeren als vlaggenschip van Port of Amsterdam.

Inhoud

[HS Neo Orbis](#) 4

[Missie Port of Amsterdam](#) 6

[Pilot met H2SHIPS](#) 8

[Natriumboorhydride](#) 10

[Energiedichtheid](#) 12

[Werking](#) 14

[Processen](#) 16

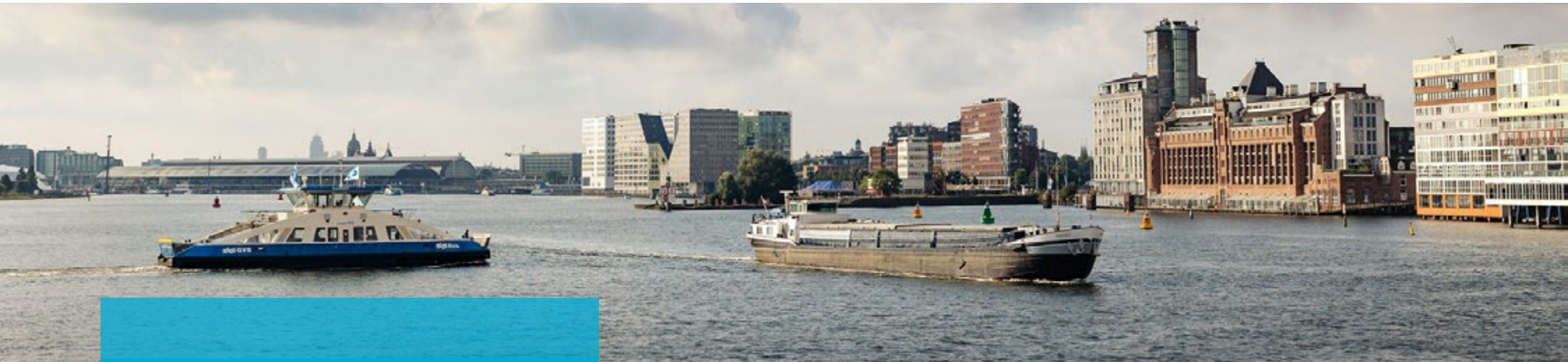
[Veiligheid](#) 18

[Contact](#) 20

01 HS Neo Orbis

Hydrogen Ship | Nieuwe Wereld

Het nieuwe schip vervangt ons huidige representatievaartuig, waarop we relaties de haven en de stad laten zien.

Potentiële klanten bekijken vanaf dit schip mogelijke vestigingslocaties in de haven. Er worden vergaderingen op gehouden, en handelsmissies op ontvangen. Ook ministers en de leden van de koninklijke familie stappen geregeld aan boord. Het vaargebied is de haven, de binnenstad van Amsterdam en het Noordzeekanaal tot aan IJmuiden.

Port of Amsterdam gaat het oude schip, de Havenbeheer, vervangen. In het nieuwe schip implementeren we een in Nederland ontwikkelde techniek om waterstof in te zetten als emissievrije brandstof voor de scheepvaart.

HS Neo Orbis dient straks dan ook niet alleen om de ontwikkeling van het havengebied te tonen, maar ook om te laten zien welke grote stappen de haven zet in de energietransitie.

02 Missie

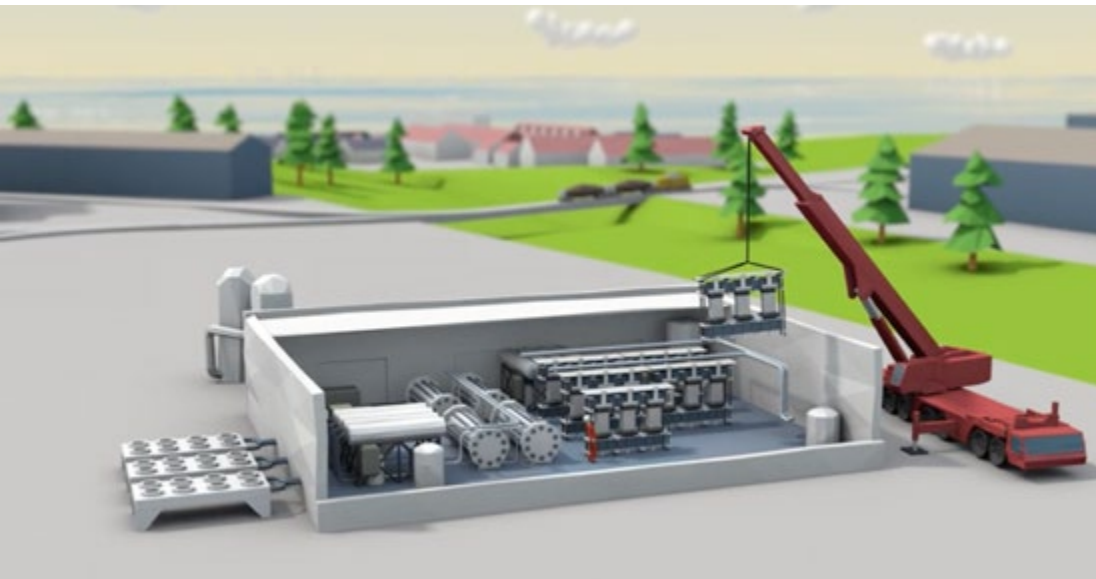
Port of Amsterdam

Emissievrije scheepvaart,
dat is onze stip aan de horizon.
We nemen hierin het voortouw
door te investeren, te
ontwikkelen en partijen bij
elkaar te brengen.

De energietransitie is op weinig plekken zo tastbaar als in de haven. Port of Amsterdam, nu nog de grootste benzinehaven ter wereld, neemt het voortouw in het onderzoeken en zelf ontwikkelen van alternatieve energiedragers voor de scheepvaart.

Een van die energiedragers is waterstof. We investeren in de bouw van een 100 megawatt elektrolyser, een fabriek voor de productie van waterstof.

Artist impression van de bouw van de elektrolyser in Velsen

Biodiesel installatie

Ook treden wij als matchmaker op bij vele innovatieprojecten, zoals een waterstofwijk in Hoogeveen, een varend waterstof-laboratorium dat 'energie-autonoom' de wereld rondreist en een energiehub met onder andere waterstof in Emmen. De bouw van ons nieuwe vlaggenschip was voor ons een ideale kans om een belangrijke volgende stap te zetten: aantonen dat het mogelijk is om schepen emissieloos te laten varen op waterstof uit duurzaam opgewekte energie.

03 Pilot

met H2SHIPS

Met de HS Neo Orbis willen we aantonen dat het mogelijk is om schepen te laten varen op circulaire energie. Dat doen we in samenwerking met H2SHIPS.

We gebruiken het traject van ontwerp tot bouw en certificatie om oplossingen te vinden waar de beroepsvaart als geheel van profiteert. Dat doen we met subsidie van H2SHIPS, een Europees project dat de maritieme toepassing van waterstof verder wil ontwikkelen voor de regio Noord-West Europa om daarmee de emissie ingrijpend te verlagen.

De kracht van samenwerking

Wij geloven in het vroeg betrekken van de partners die nodig zijn om van dit project een succes te maken. We hebben dan ook al in een vroeg stadium een aantal partijen bij dit project betrokken. De ontwerper, system integrator, de uitvinder en de partner voor certificering dachten bijvoorbeeld al meteen mee met dit project.

TU Delft

Neemt deel aan dit project en onderzoekt samen met de Universiteit van Amsterdam de regeneratie van de gebruikte brandstof en het systeemontwerp.

H2 Circular Fuel

De uitvinder en bouwer van de natriumboorhydride-installatie die wij implementeren.

MARIN

Dit maritieme onderzoeksinstituut adviseert ons op maritiem-technologisch gebied.

Wijk Yacht Creation

De partner die het schip voor ons ontwerpt.

Lloyd's Register

Deze partij begeleidt de certificering en veiligheidskeur voor het schip.

Baumüller

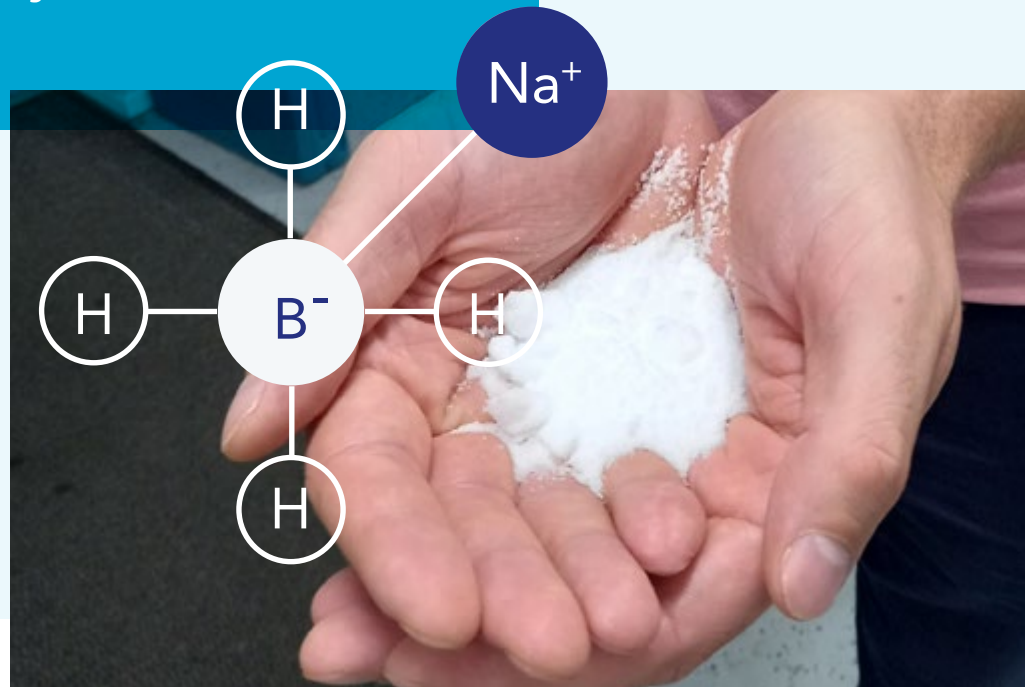
Deze systems integrator adviseert in de ontwerpfase.

04 NaBH₄

(Natriumboorhydride)

Waterstof maakt al jaren een opmars als energiedrager. Wat nieuw is, is de vaste vorm ervan: natriumboorhydride.

Het molecuul bestaat uit één Boor en Natrium ion, en 4 waterstofatomen

Natriumboorhydride

Het schip wordt aangedreven door elektriciteit, die we opwekken met waterstof. Omdat waterstof in gasvorm moeilijk op te slaan is aan boord, gebruiken we een nieuwe, vaste vorm van waterstof, natriumboorhydride (NaBH_4). Deze stof reageert met water, waardoor er waterstof ontstaat. Het voordeel van natriumboorhydride is dat deze vaste vorm veel compacter en veiliger is om op te slaan dan het licht ontvlambare waterstofgas.

Om als energiebron te kunnen concurreren met een fossiele brandstof is een aantal factoren van belang. De stof moet compact genoeg zijn om in het schip te kunnen worden opgeslagen (bunkeren). Dat noemen we de energiedichtheid. Ook moet het economisch concurrerend zijn met gasolie (met een laag zwavelgehalte). En het moet minstens even veilig zijn.

Natriumboorhydride kan nu al op twee van die gebieden concurreren met diesel. De volumetrische energiedichtheid ervan in zuivere, droge vorm is een stuk hoger dan andere waterstofdragers en benadert die van diesel. En het is veel veiliger dan gasvormige of vloeibare waterstof.

Wel is er een restproduct dat aan boord opgeslagen moet worden, de 'spent fuel'. Dat bewerken we aan de wal tot nieuwe natriumboorhydride.

De economische kant is een uitdaging. De infrastructuur ligt er nog niet. En het opwekken van waterstof kost nog energie, die we groen willen opwekken en ook dat kost weer geld. Die vraagstukken zijn nog geen onderdeel van deze pilot. Daar werken we aan verder als het schip te water is gelaten. Eerst willen we aantonen dat het kan, om met deze vaste vorm van waterstof de uitstoot van CO_2 (en ook andere luchtvervuilende stoffen, roet, zwaveloxide en stikstofoxide) niet alleen te verminderen, maar zelfs terug te brengen tot nul.

05 NaBH_4

Energiedichtheid

Hier draait het allemaal om. Een energiedrager kan pas concurreren met diesel als de stof compact is en veel energie oplevert. Een hoge energiedichtheid is essentieel.

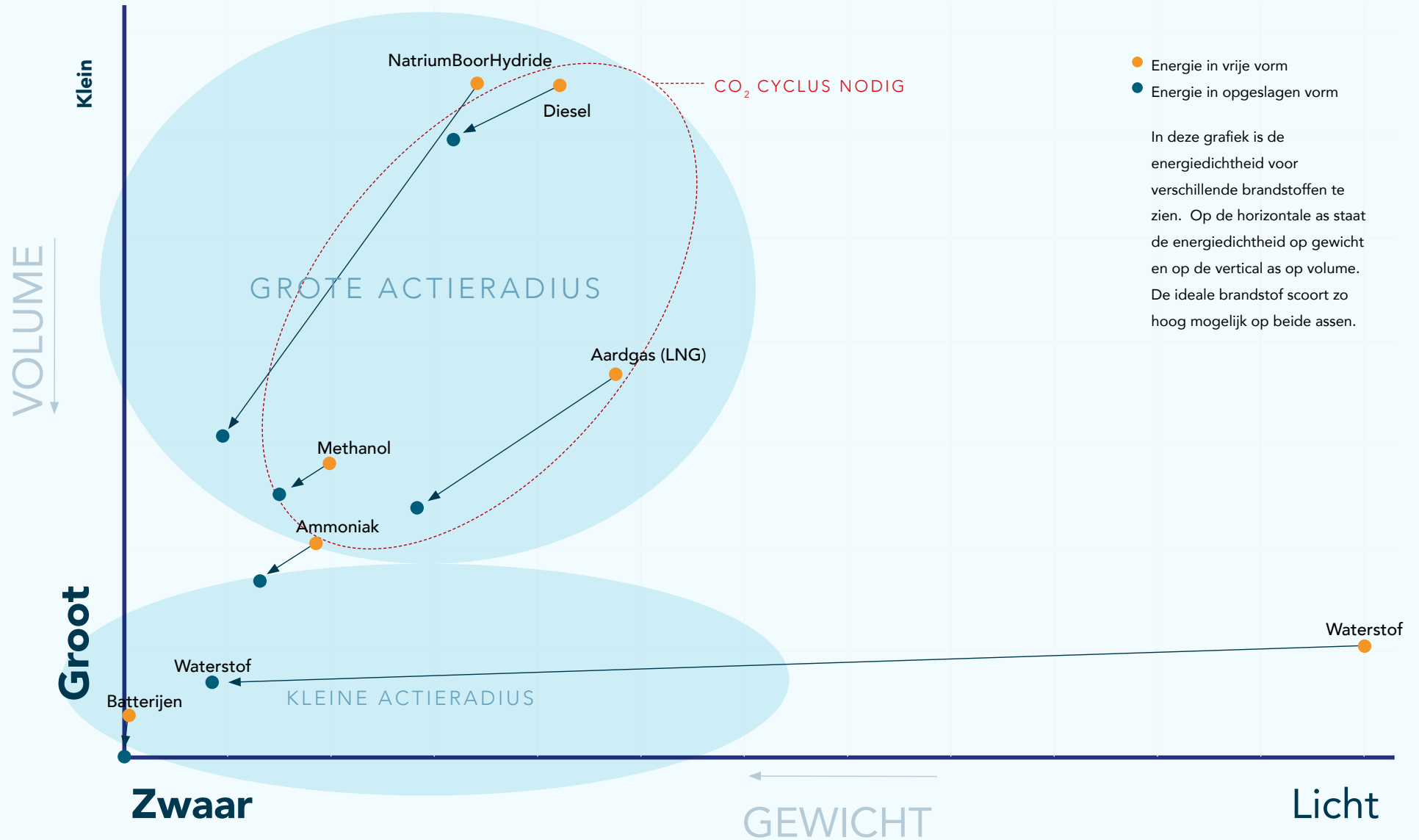
Energiedichtheid

Schepen vragen veel vermogen en zijn vaak lang onderweg. Daarom is zo belangrijk dat de brandstof compact aan boord kan worden opgeslagen.

Natriumboorhydride (NaBH_4) scoort heel hoog op volumetrische energiedichtheid, bijna net zo hoog als diesel. Hierdoor zijn opslag en transport relatief goedkoop. Wel is er veel volume nodig voor de extra systemen aan boord. Verder blijft er een reststof over, de 'spent fuel', die ook aan boord moet worden opgeslagen.

Dit project is nog volop in ontwikkeling, dus het is aannemelijk dat we deze systemen nog verder kunnen optimaliseren. Verder eindigen we niet met een lege tank. Na de omzetting ontstaat een restproduct, dat aan de wal met groene energie weer omgezet kan en moet worden naar nieuwe natriumboorhydride.

Ook met deze extra systemen scoort NaBH_4 beter dan andere emissievrije energiedragers op volume en vergelijkbaar op gewicht. Daarnaast is NaBH_4 in beginsel een stuk veiliger dan andere emissievrije dragers en kan het restproduct gerecycled worden om weer nieuwe brandstof te maken. Dit maakt NaBH_4 circulair en emissievrij.

Het schip wordt elektrisch aangedreven met waterstof als primaire energiedrager, in combinatie met een accu.

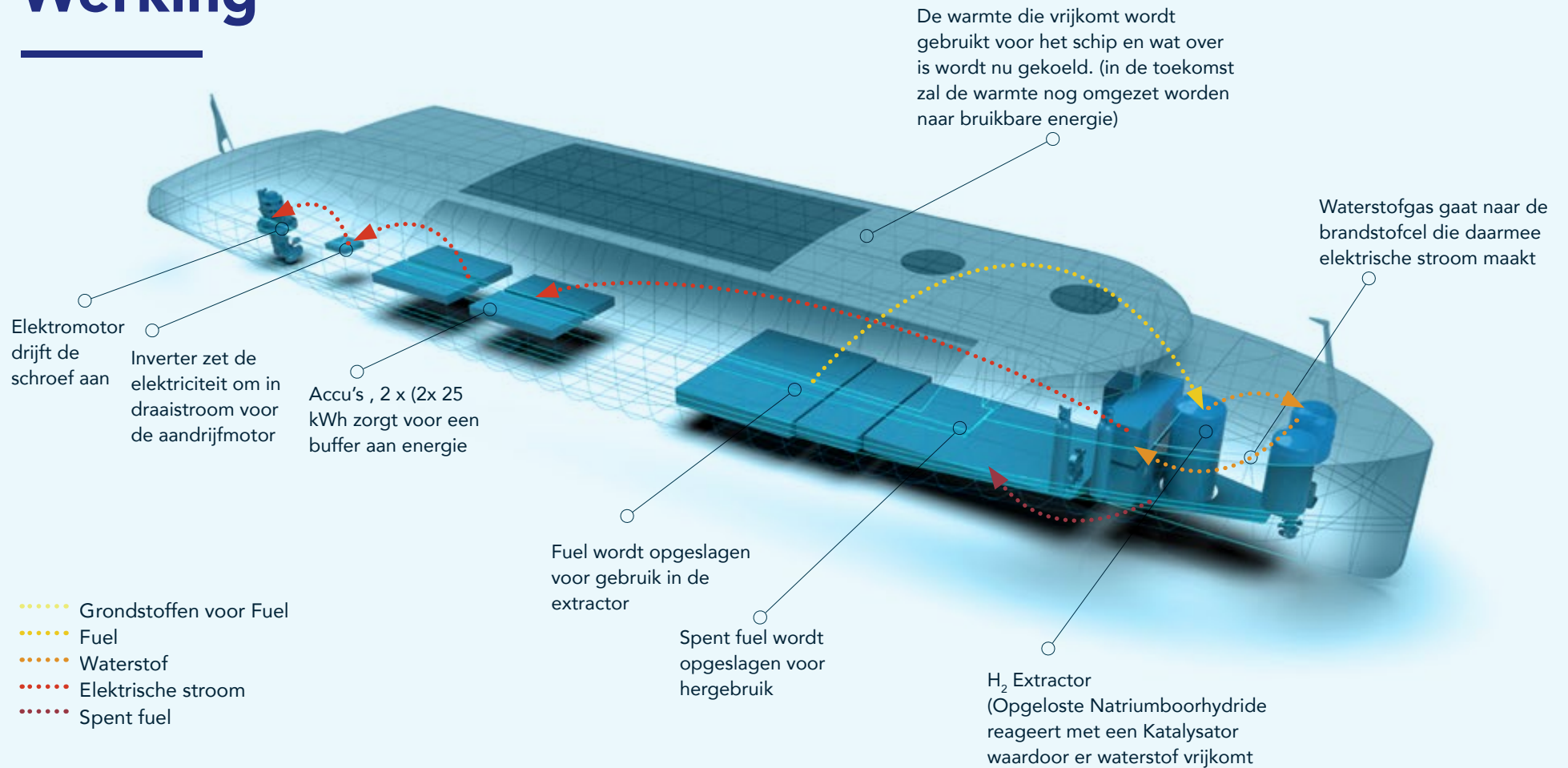
De brandstofcel maakt van waterstof en zuurstof (uit de lucht) elektriciteit. Daarbij komen water en warmte vrij, die we allebei opnieuw hergebruiken. Met de warmte gaan we het schip verwarmen; het water wordt mogelijk hergebruikt in de extractor voor het vrij maken van de waterstof.

Met de elektriciteit drijven we via een elektromotor de schroef aan, plus de systemen aan boord, zoals de boegschroef, de radar, de verlichting en de keukeninstallaties.

06 Werking

Aan boord van HS Neo Orbis komt een brandstofcel, die van waterstof en zuurstof stroom maakt. Een accu vangt die stroom op en drijft de schroef van het schip aan.

Werking

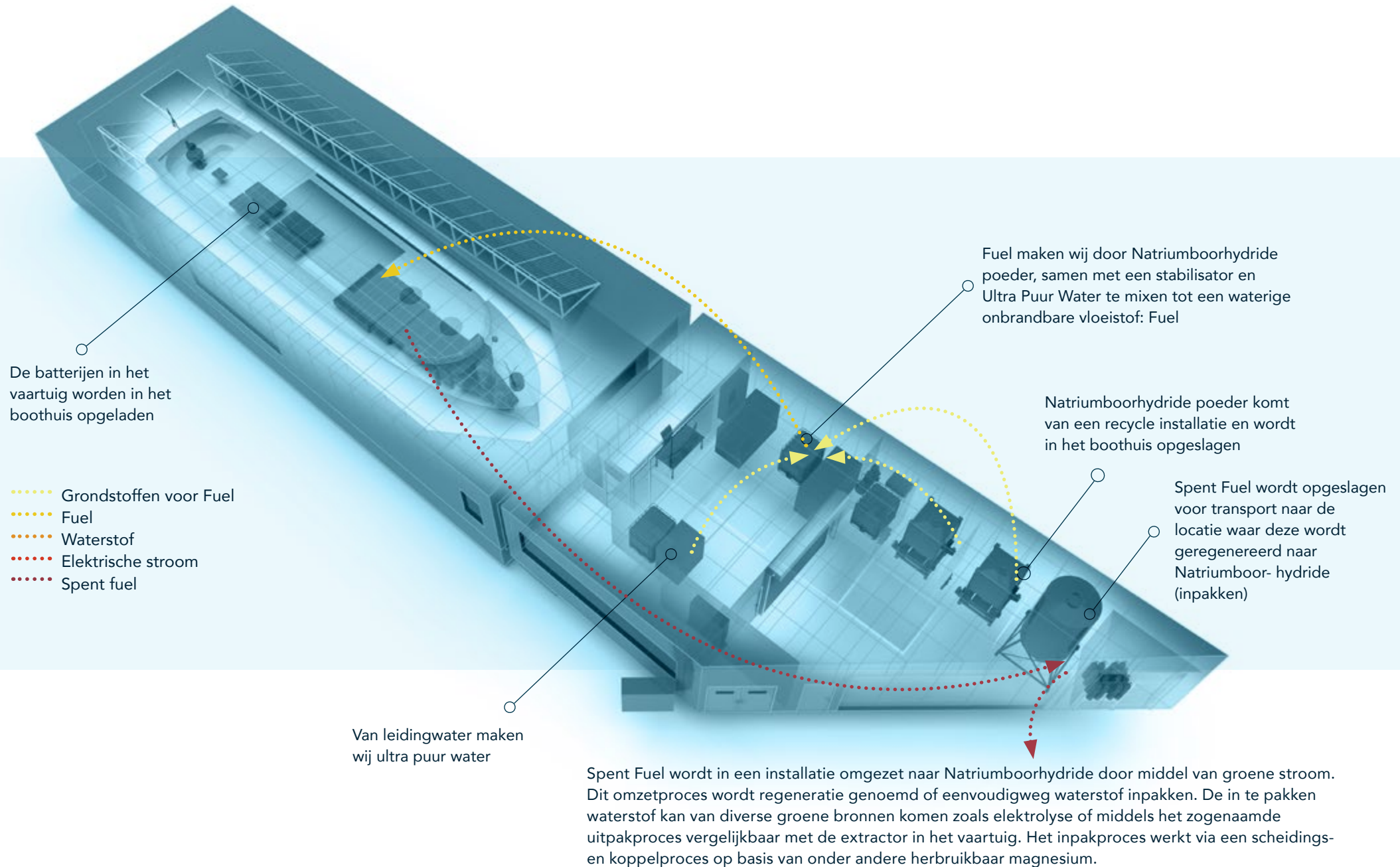
07 Processen

HS Neo Orbis

We creëren op termijn een gesloten systeem, doordat we van de reststoffen opnieuw natriumboorhydride maken. Circulair energiegebruik. Dat is de nieuwe wereld.

Spent Fuel wordt in een installatie omgezet naar Natriumboorhydride door middel van groene stroom. Dit omzetproces wordt regeneratie genoemd of eenvoudigweg waterstof inpakken.

De in te pakken waterstof kan van diverse groene bronnen komen zoals elektrolyse of middels het zogenaamde uitpakproces vergelijkbaar met de extractor in het vaartuig. Het inpakproces werkt via een scheidings- en koppelproces op basis van onder andere herbruikbaar magnesium.

08 Veiligheid

Waterstof als energiedrager zorgt niet alleen voor emissie-loze scheepvaart, het is ook veiliger dan stookolie

In de HS Neo Orbis wordt weliswaar met waterstof elektriciteit opgewekt, maar de meeste energie wordt aan boord opgeslagen in het veel stabielere natriumboorhydride. Waterstofgas kan al bij kamertemperatuur ontvlammen als er een vonk bij komt. Bij diesel gebeurt dit rond de 55 graden Celsius. Bij natriumboorhydride gebeurt dit pas rond de 70 graden.

In de applicatieruimte (vergelijkbaar met de motorruimte in een schip op brandstof) wordt de natriumboorhydride uiteindelijk wel uitgepakt tot waterstofgas. Dit gebeurt naar behoefte, dus afhankelijk van hoeveel er nodig is. In deze ruimte wordt constant de gasconcentratie gemeten. Waterstof wordt pas gevaarlijk als er een concentratie in de lucht is vanaf 4.0% waterstof. Op dit schip gaat het veiligheidssysteem al in werking als er een concentratie is van 0.1% waterstof. Dan worden alle waterstofoperaties stopgezet, en wordt de hele applicatieruimte geventileerd. Binnen enkele seconden is alle waterstof afgeblazen.

Waterstof

Eigenschappen:

Toestand: Gas

Zelfontbranding: 560° C

Explosie grens: 4-75%

Risico's: Licht ontvlambaar
Explosief

Natriumboorhydride

Eigenschappen

Toestand: Poeder

Zelfontbranding: 220° C

Vlampunt: 70° C

Risico's Brandbaar
Giftig bij inname
Reageert met water tot waterstof

Diesel

Eigenschappen

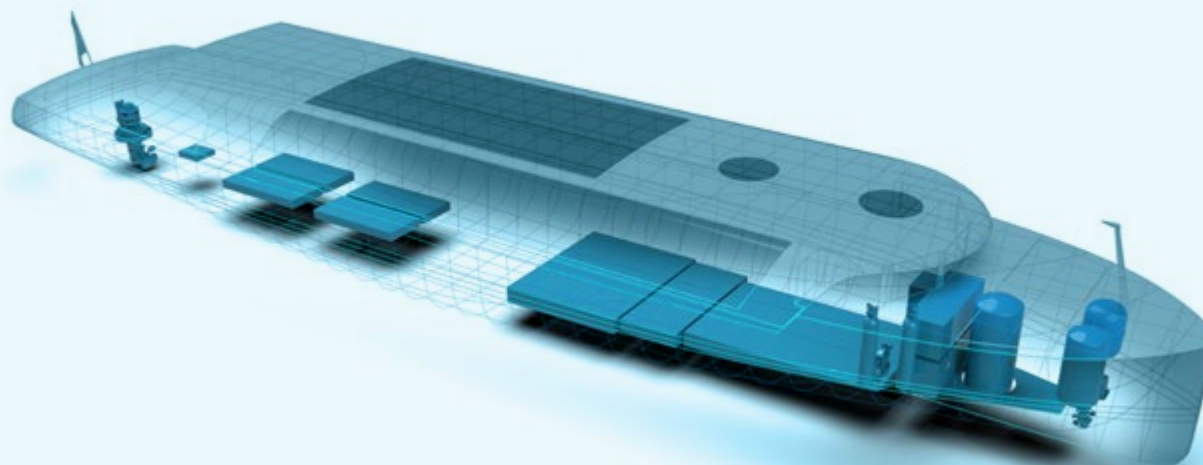
Toestand: Vloeibaar

Zelfontbranding: 210° C

Vlampunt: 55° C

Risico's Brandbaar
Giftig bij inname
Is milieuvervuilend

Omdat het hele concept van scheepvaart op waterstof nog nieuw is, moeten veel eisen nog bedacht en ingevuld worden. Spent Fuel, de accu's aan boord, de risico's hiervan zijn we al ontwerpend in kaart aan het brengen. Hiermee willen we straks niet alleen dit schip te water kunnen laten, we willen er veilig mee kunnen varen. En door het hele certificeringstraject te doorlopen, maken wij de weg vrij voor nieuwe, grotere initiatieven. Zodat we met elkaar sneller die nieuwe wereld van schone scheepvaart bereiken.

09 Contact

Patricia Haks

Programmamanager/projectmanager

Port of Amsterdam

Patricia.Haks@portofamsterdam.com

+31 06 536 935 41

De Ruijterkade 7 | 1013 AA Amsterdam

Postbus 19406 | 1000 GK Amsterdam

www.portofamsterdam.com